

İNSANİYET VE İSLAMİYET EKSENİNDE ANA BABA HAKKI

İçinde bulunduğum zaman dilimi ahir zamanın bütün dehşeti ile kendini hissettirdiği, sefalet ve levhiyatın, vahiyden ve sünnetten kopuk bütün öğretilerin insanın ahsen-i takvim olan fıtrat ayarlarının bozup bitirdiği zaman dilimi. Bütün değerlerin bozulduğu ve ciddi bir insanîyet problemi ile karşı karşıya olduğumuz bu dönemde gerek kendi ailemde gerekse çevremde şahit olduğum en büyük problemlerden, ihmal edilen en önemli değerlerden biri de anne baba hukuku yani hukuk-u valideyn. Bu dersimde İsrâ Suresinin 23-25 ayetlerinin tefsir edilerek Kur'an'da anne baba hukukunun ders verildiği 21. Mektup'ta geçen bölümü anlamaya çalışacağım

Bu risalede İsrâ Suresinin 23-25. ayetleri tefsir ediliyor.

ONLARDAN BİRİ VEYA HER İKİSİ SENİN YANINDA İHTİYARLIK ÇAĞINA ERİŞECEK OLURSA ONLARA SAKIN "OF" BİLE DEME.

ONLARI AZARLAMA. ONLARA GÜZEL SÖZ SÖYLE.

ONLARA MERHAMET VE TEVAZU KANADINI GER VE DE Kİ:

EY RABBİM! NASIL ONLAR BENİ KÜÇÜKKEN BESLEYİP

BÜYÜTTÜLERSE, SENDE ONLARA ÖYLECE MERHAMET BUYUR.

SİZİN İÇİNİZDE OLANI RABBİNİZ HAKKINLA BİLİR. EĞER SİZ

SALİH KİMSELER OLURSANIZ MUHAKKAK Kİ O, KENDİSİNE

YÖNELENLER İÇİN ÇOK BAĞIŞLAYICIDIR.

(İSRÂ SURESİ 23-25. AYET)

21. Mektup'ta bu konudan önce 20. Mektup isimli bölümde

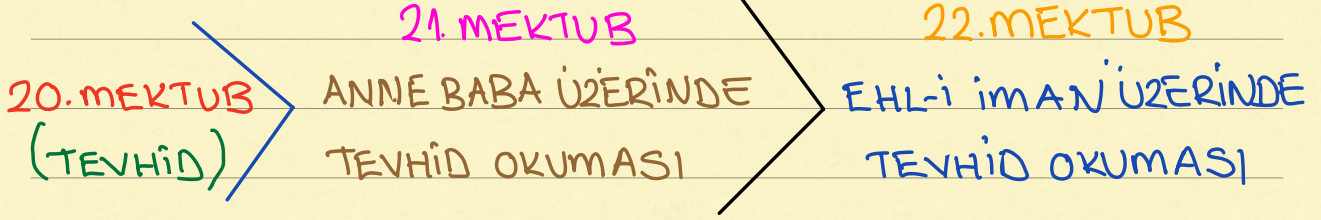
لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ يُحْيِي وَيُمِيتُ وَهُوَ
حَيٌّ لَا يَمُوتُ بِيَدِهِ الْخَيْرُ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ وَإِلَيْهِ الْمَصِيرُ

kelime-i tevhidiyesinin onbir kelimesinden azami bir tevhid dersi veriliyor ve tevhiddeki kolaylık şirkteki zorluk varlık sahasından misaller ile ders veriliyor. Bu risale

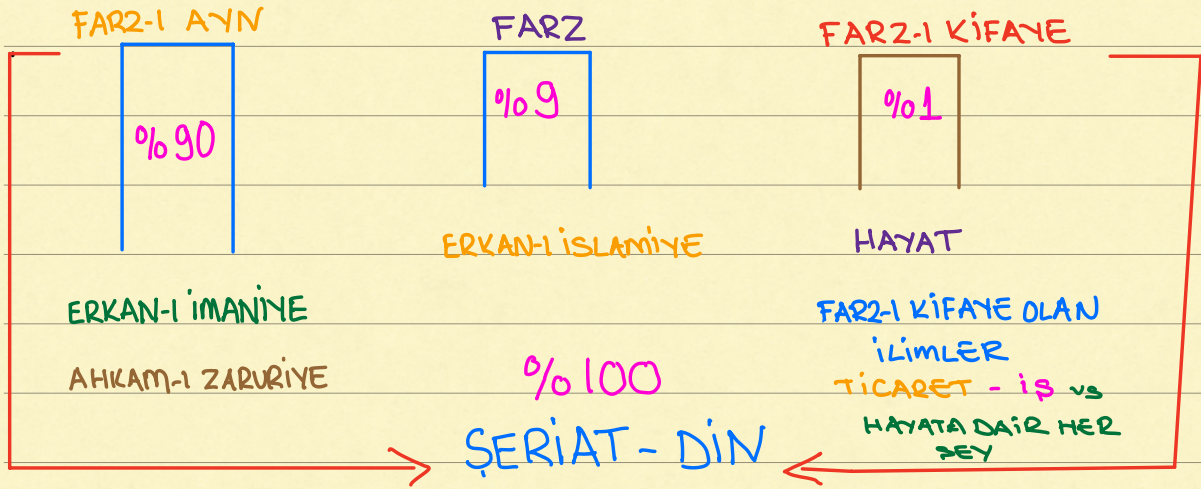
BİR ÇOK GEÇİMSİZ KİMSENİN ORTAKLIĞI ALTINDA BİR KÖLE İLE TEK BİR EFENDİYE BAĞLI OLAN BİR KÖLEYİ ALLAH MİSAL OLARAK VERDİ. BU İKİSİNİN DURUMU BİR OLUR MU? HAMD ALLAH'A MAHSUSTUR, LAKİN ONLARIN ÇOĞU BUNU BİLMEZ.
(ZÜMER SURESİ 29)

ayeti ile bitiyor. Ayetin tefsiri şöyle bes tane efendisi olan kölenin her efendisinin farklı istek ve emirleri karşısında yapamış olduğu caresizlik ile, bir efendisi olan bir kölenin tek efendisinin isteklerini yerine getirmekteki rahatlığı anlatılıyor.

Yani şöyle anlıyorum bu tevhid akidesini şuurunda sağlam inşa ettiğimde bu tevhidin esma noktasında insaniyet aleminde en câmi alemleri olan anne ve babama hürmet göstereceğim (21. MEKTUB), aynı suretle sair mümin kardeşlerimde yine Allah nam ve hesabına muhabbet göstereceğim (22. MEKTUB). Aslında bir çok efendiye değil bir itaat eden bir köle olmus olacağım.

Geçmiş derslerde kullanmış olduğum istatistiği tekrar kullandığımda

Hayat itikadın libasıdır benim hayat sahasında anne babamla yaşadığım sorun, mümin kardeşlerimle yaşadığım sorunun temelinde itikadımın tatbikata dökülmemesi yani tevhide dair sıkıntılarım olması

Allah'ı tanımayan her şeye, herkese nisbetine göre bir rububiyet tevehhüm eder, başına musallat eder

(HUTBE-i SAMİYE 62)

sırrınca tevhiddeki noksanıyetten herkese verdiği tesir gücü ile sıkıntı yaşayan köle gibi oluyor. Aslında kavgaların temel mercii hakikiye dayanıyor.

Konular arası böyle bir irtibatın varlığı alemime geldi ve şimdi ana konum olan 21. Mektub üzerinden İsrâ Suresi 23-25. ayetleri anlamak adına metin tahlilini yapmaya çalışacağım.

Ey hanesinde ihtiyar bir vâlide veya pederi veya akrabasından veya iman kardeşlerinden bir amel-mânde veya âciz, alîl bir şahıs bulunan gafill. Şu âyet-i kerimeye dikkat et bak: Nasilki bir âyette, beş tabaka ayrı ayrı surette ihtiyar vâlideyne şefkati celbediyor. Evet dünyada en yüksek hakikat, peder

Giriş paragrafta hanesinde ihtiyar valide yada pederi onun yanında bu ikisi haricinde akrabasından yada iman kardeşlerinden bir amel-mânde yani işini göremeyecek seviyede olan, yada acziyet içerisinde olan yada alîl yani hasta illetli bir şahıs bulunana cümle sonunda gafil olarak hitap var ve bunu anlıyorum ki hanemde bu fertlerden bu vaziyette biri yada birileri varsa bunun kıymetini iyi idrak etmeliyim diye anlıyorum.

Ayetin beş mertebede şefkati ders vermesi manasında İSRA SURESİ 23-25. AYETLERİNDE ANNE BABAYA BEŞ MERTEBEDE

ŞEFKATA EMRİ

- 1- Onlara "of" bile deme
- 2- Onları azarlama
- 3- Onlara güzel söz söyle
- 4- Onlara merhamet ve tevazu kanadını ger.
- 5- Onlara dua et

Bu hes meretebe iãerisinde ayette dikkatimi çeken en önem-
li noktalarðan biri "of bile deme" ika2ı.

Allah Kur'an'da bazı ayetlerde cüz'iyatı zikreder nazara
verir külliýi akla havale eder. Ezcümle **Yirmibesinci**
Söz'de sayfa 370'de Enbiya Suresi 46. ayeti yani

وَلَئِنْ مَسَّتْهُمُ نَفْحَةٌ مِنْ عَذَابِ رَبِّكَ

Bu cümlede, azabı dehşetli göstermek için en azının şiddetle tesirini
göstermekle göstermek ister. Demek taklili ifade edecek cümlelerin bütün

RABBİNİN AZABINDAN KÜÇÜK BİR ESİNTİ ONLARA HAFİFÇE

DOKUNACAK OLSA ,....

(ENBİYA SURESİ 46)

Ayet azabın azını nazara verip bu kadar kiletteki a-
zab böyle tesirli ise ikabı ilahi ne kadar dehşetli
olur kıyas edebilirsiniz diye ifade eder.

Bu metod İsrâ suresinde anne baba hukukundada nazara
veriliyor, kullanılıyor. İnsanın en küçük sikilma yada itiraz
şekva ifadesi "oftur". Ayet ile su mana ders veriliyor ki
anne babaya "of" demeye izin vermeyen Allah onlara boğır-
maya çağırmaaya mücade eder mi? Boz parklarda çiçek-
leri koparma yczısı vardır. O yaz içinde çiçeklere zarar
verebilecek her hareketin, davranışın yasak olduğunun
ifadesidir. Koparmıyorum ama etrafında top oynayabilirim
diyemem. Of bir alemdir ve anne babaya karşı külli bir hürme-
tin ifadesidir.

ihtiyar vâlideyne şefkati celbediyor. Evet dünyada en yüksek hakikat, peder ve vâlidelerin evlâdlarına karşı şefkatleridir. Ve en âlî hukuk dahi, onların o şefkatlerine mukabil hürmet haklarıdır. Çünkü onlar, hayatlarını kemal-i lezzetle evlâdlarının hayatı için feda edip sarfediyorlar. Öyle ise, insanıyeti

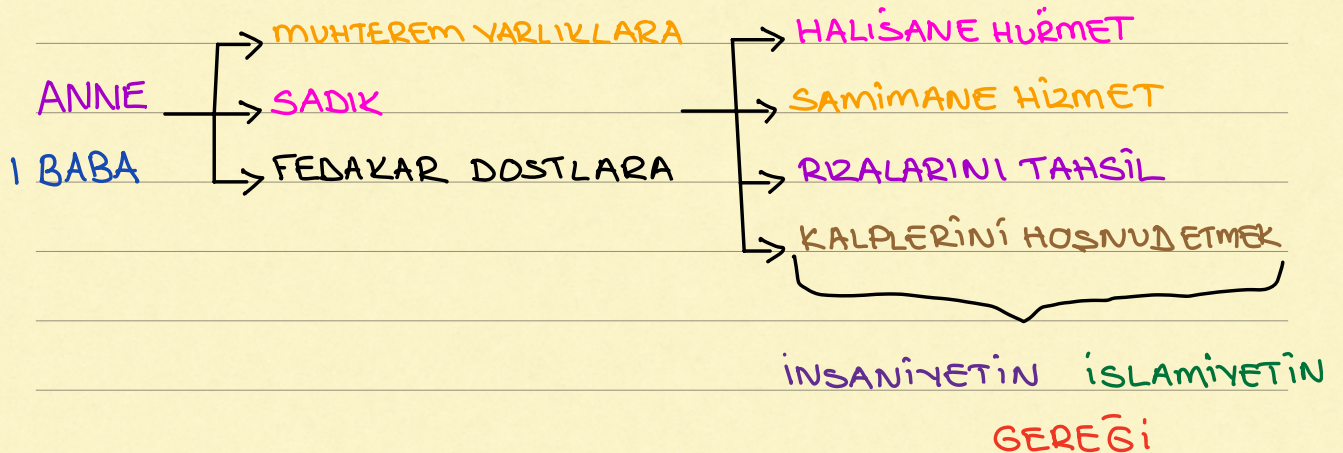
Ustad hazretleri Risale-i Nur içerisinde çokça kullandığını gördüğüm insandan islama formülünü kullanarak insanıyet üzerinden İslamın anne babasına karşı hukukunu ifade ediyor.

Reddedilmeyecek bir insanıyet peder ve validelerin evladlarına şefkatleri.

Buna mukabil insanıyetin ve islamıyetin gereksinimi neticesi o şefkatlarına karşı hürmet hakları.

Hayatlarını kemal-i saadet ve lezzetle evladlarının hayatı için sarfeden feda edenlere karşı insanıyetin gereksinimi gelecek satırda şöyle ifade ediliyor:

lezzetle evlâdlarının hayatı için feda edip sarfediyorlar. Öyle ise, insanıyeti sukut etmemiş ve canavara inkılab etmemiş herbir veled; o muhterem, sadık, fedakâr dostlara hâlisane hürmet ve samimane hizmet ve rızalarını tahsil ve kalblerini hoşnud etmektir. Amca ve hala, peder hükmündedir; teyze ve dayı,

kalblerini hoşnud etmektir. Amca ve hala, peder hükmündedir; teyze ve dayı, ana hükmündedir.

Burada yine seriataca bir rütbe tayini yapıyor.

PEDER = AMCA = HALA

ANNE = TEYZE = DAYI

Peder ve valide ile ilgili sorunlar genelde yaş ihtiyarlayınca başlar. Yasını serifte geçen

﴿٦٨﴾ وَمَنْ نُعَمِّرْهُ نُنَكِّسْهُ فِي الْخَلْقِ أَفَلَا يَعْقِلُونَ

(68) Kime uzun ömür verirse onu yaratılış çizgisinde tersine çeviririz. Hiç düşünmezler mi!

ayetinın sırrı ile ihtiyarladıklarında yani bizim çocukken onlara yük olup onlara bağlı hayat yaşadığımız gibi ihtiyar olunca onlar elden ayakten düşüp çocuklaşarak bize yük olmaya başladığında şeytanın telkinatı ile nefis derreğe giriyor, hatta onların bu vaziyetinde ölümlerini istiyor. Böyle bir vaziyetin ne kadar gayri insani ve islami olduğuna dair metnin devamında şu ifadeler var.

İşte o mübarek ihtiyarların vücudlarını istiskal edip ölümlerini arzu etmek, ne kadar vicdansızlık ve ne kadar alçaklıktır bil, ayıl! Evet hayatını senin hayatına feda edenin zeval-i hayatını arzu etmek, ne kadar çirkin bir zulüm, bir vicdansızlık olduğunu anla!

Risale-i Nur'da Kur'an'dan alınan dersle bir evladın peder ve validesine gösterdiği sevginin Allah nam ve hesabına olduğunun ölçüsünde ihtiyarlık zamanındaki durumlarında onlara göstereceğim şu tavır olduğunda olabileceği nazara veriliyor.

Hem peder ve vâlideyi şefkat ile teçhiz eden ve seni onların merhametli elleriyle terbiye ettiren hikmet ve rahmet hesabına onlara hürmet ve muhabbet, Cenab-ı Hakk'ın muhabbetine aittir. O muhabbet ve hürmet, şefkat lillah için olduğuna alâmeti şudur ki: Onlar ihtiyar oldukları ve sana hiçbir faydeleri kalmadığı ve seni zahmet ve meşakkate attıkları zaman, daha ziyade muhabbet ve merhamet ve şefkat etmektir.

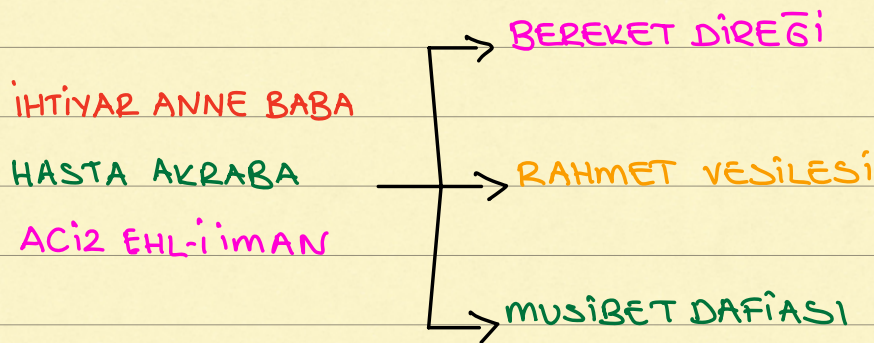
Özellikle peder ve validenin ihtiyarlık dönemi yani bana hiçbir faydesi kalmadığı dönemde yapılan hizmet, gösterdiğim hürmet ve muhabbette hiçbir nefsanî bir karşılık, menfaat olmayıp nefsimce rağmen yaptığım bir amel olduğundan halisen lillah için oluyor ve Allah indinde mükafatı büyük oluyor. Ayette geçen "icinizde olanı bilir" ayeti hangi niyeti taşıdığımızıza kinaye olabilir.

İhtiyar peder ve valideme bakarken onların maddî hayatlarını bana bağlı olarak sürdürmelerindeki zorluğu nazara alan nefsimin şeytanın telkinatıyla bana bu büyük ibadeti ve amelî salihayı terk ettirmek için kullandığı diğer bir argüman derdi maiyet yani gecim sıkıntısı. Yirmibirinci Mektubta yapılan bu tefsirde nefsin bu desisesinde öñü söyle kesiliyor.

Ey derd-i maişetle mübtela olan insan! Bil ki senin hanendeki bereket direği ve rahmet vesilesi ve musibet dafiası, hanendeki o istiskal ettiğin ihtiyar veya kör akrabandır. Sakın deme: "Maişetim dardır, idare edemiyorum." Çünkü onların yüzünden gelen bereket olmasaydı, elbette senin dîk-ı maişetin daha ziyade olacaktı. Bu hakikatı benden inan. Bunun çok kat'î delillerini biliyorum, seni de inandırabilirim. Fakat uzun gitmemek için kısa kesiyorum. Şu sözüme kanaat et. Kasem ederim şu hakikat gayet kat'îdir, hattâ nefis ve şeytanım dahi buna karşı teslim olmuşlar. Nefsimin inadını kıran ve şeytanımı susturan bir hakikat, sana kanaat vermeli.

İnsan kendini iman-ı tahkiki eğitimine tabî kılmadığında en çok endişe duyduğu şey derd-i maişet oluyor. Maddiyun nazar rızkın iktidar ve ihtiyar ile olduğunu zannederek ve yine görüneni görülenle anlamlandırıp gayble ilişkisini keserek rızık endişesi ve var olan rızkın kâfi gelme endişesini taşıyarak evinde kendine bile faydası olmayan ama sürekli tüketen bir ihtiyar peder ve valideyi yada alîl kör akrabasını görünce rızık endişesi ile onlara bakmak istemez.

Fakat evimizde bulunan ihtiyar peder ve valide yada alîl bir akraba üc cihetle rahmani bir sigortadır.

Üstad hazretleri bu hakikata **kasemle dikkat çekiyor.** Kasem Üstad hazretlerinin çok az yerde kullandığı bir usul. Zaten hayat gibi bir mesele için yalana tenez-zül etmeyecek kadar Kur'an'dan ve Sünnet'ten ders alarak yaşamış Zât'in kasemi **yalan söyleme ihtimaline binaen değil benim kendi menhus ayinemde nazarımda oluşabilecek zanları izale yada meselelerin önemine ciddiyetine kesinliğine dikkat çekmek için-dir.**

Üstad kendi nefsi ve şeytanının ikna olduğunu nazara verip kendi nefsi ve şeytanının ikna olduğu bir hakikatın benide ikna etmesi gerektiğini ifade ediyor.

Üstadın manevi terakkisinin bir vesilesi nefis ve şeytan ile yaptığı mücahadedir. Üstadın bu derece terakkisi karşısındaki o derece dehşetli bir şeytanının ve nefsinin varlığını gerektirir. Dolayısıyla ile bu cihetle Üstadın ağır siklet nefis ve şeytanını ikna eden bir hakikat benim gibi tıy siklet bir nefis ve şeytanımı haliyle ikna edecektir.

Metnin devamında bu sayut iddiayı **ayeti kerime** üzerinden **kelamullahı** varlık şahasından **alem-i şahadetten** yani somut bir şekilde **kudretullah** üzerinden **isbat** edecek.

Evet kâinatın şهادetiyle, nihayet derecede Rahman, Rahîm ve Latif ve Kerim olan Hâlık-ı Zülcelali Vel'ikram, çocukları dünyaya gönderdiği vakit, arkalarından rızıklarını gayet latif bir surette gönderip ve memeler musluğundan ağızlarına akıttığı gibi; çocuk hükmüne gelen ve çocuklardan daha ziyade merhamete lâıyk ve şefkate muhtaç olan ihtiyaçların rızıklarını dahi, bereket suretinde gönderir. Onların iaşelerini, tama'kâr ve bahil insanlara yükletmez.

Varlık sahasında müşahade etmem gereken yegane hakikat Rahmettir. Bu rahmetin sahibi olan Zâtı Rahim, Latif ve Kerim olarak tanımaktır. Ve bütûn kainattaki bütûn var oluş bana bu hakikati haykırmaktadır. Bu külli hakikatı hiçbir insanın reddedemeyeceği bir cûziyatta çocukların dünyaya gönderilmesiyle beraber o aciz yavruların memeler musluğundan gıdalandırılmasıdır. Aynen bunun gibi ihtiyar peder ve valide ihtiyarladıklarında çocukların rahmet tarafından rızıklandırılması gibi onlarda rızıklandırılır.

Paragrafta dikkatimi çeken bir tabirde çocuk hükmüne gelen ve çocuklardan daha ziyade merhamete layık tabiri. Çocuk çocukluğu ile insanın şefkatini celb ediyor altına yapsa, yemek yerken üstüne dökse hosuma gidiyor, aynı fiilleri çocuklaşan bir ihtiyar yapsa insan nefsi tahammül edemediği şefkati nefsi olarak celb etmediğinden ihtiyarlar çocuklardan daha fazla şefkate merhamete muhtaç.

Rızkın çocuklar, acizler ya da hastalar, ihtiyar peder ve valide vesilesi ile bereket nevinden ziyadeleşeceğine dair kudret ayetlerini tasdik eden kelimeler ayetleri şöyle isbat ediyor:

إِنَّ اللَّهَ هُوَ الرَّزَّاقُ ذُو الْقُوَّةِ الْمَتِينُ * وَكَأَيِّنْ مِنْ دَابَّةٍ لَا تَحْمِلُ رِزْقَهَا اللَّهُ يَرْزُقُهَا وَإِيَّاكُمْ

âyetlerinin ifade ettikleri hakikatı, bütün zîhayatın enva'-ı mahlukları lisan-ı hal ile bağırıp, o hakikat-ı kerimaneyi söylüyorlar.

İddia edilen hüküm kelimeler ve kudret ayetleri ile isbat edilerek muhkemleştirildi. Fakat muhtemelen meselenin önemine ve ahirzomanda bu hukuk çok ihmal edileceğine binaen Üstad hazretleri kendi hayatından aciz mahluklar vesilesi ile onlara nezaret eden insanların rızıklarının bereketleneceğine dair bir misal daha verecek.

Hattâ değil yalnız ihtiyar akraba, belki insanlara arkadaş verilen ve rızıkları insanların rızıkları içinde gönderilen kedi gibi bazı mahlukların rızıkları dahi, bereket suretinde geliyor. Bunu teyid eden ve kendim gördüğüm bir misal: Benim yakın dostlarım bilirler ki; iki-üç sene evvel her gün yarım ekmek, -o köyün ekmeği küçük idi- muayyen bir tayinim vardı ki, çok defa bana kâfi gelmiyordu. Sonra dört kedi bana misafir geldiler. O aynı tayinim hem bana, hem onlara kâfi geldi. Çok kerre de fazla kalırdı. İşte şu hal o derece tekerrür edip bana kanaat verdi ki, ben kedilerin bereketinden istifade ediyordum. Kat'î bir surette ilân ediyorum: Onlar bana bâr değil; hem onlar benden değil, ben onlardan minnet alırdım.

Bunca delil kelami ve kudret ayetleri ile anlasıldı ki **acı** bir mahluk ister **ocuk olsun**, ister **ihtiya bir peder ve valide olsun**, isterse **alil bir insan**, yada **masum bir hayvan olsun** bunlar bir eve bir kişiye misafir olduklarında o eve yada kişiye **bereket ve rahmeti celbediyor**.

Ustad hazretleri **kedi örneğinden sonra meseleyi tekrar peder ve valideye getiriyor**.

Ey insan! Madem canavar suretinde bir hayvan, insanların hanesine

261

misafir geldiği vakit berekete medar oluyor; öyle ise **mahlukatın en mükerrerimi olan insan ve insanların en mükemmeli olan ehl-i iman ve ehl-i imanın en ziyade hürmet ve merhamete şâyan aceze, alil ihtiyareler ve alil ihtiyarların içinde şefkat ve hizmet ve muhabbete en ziyade lâıyk ve müstehak bulunan akrabalar ve akrabaların içinde dahi en hakikî dost ve en sadık muhib olan peder ve vâlide, ihtiyarlık halinde bir hanede bulunsa, ne derece vesile-i bereket ve vasıta-i rahmet ve**

لَوْلَا الشُّيُوخُ الرَّكْعُ لَصَبَّ عَلَيْكُمُ الْبَلَاءُ صَبًّا

sırrıyla, yani: **"Beli bükülmüş ihtiyarlarınız olmasa idi, belalar sel gibi üstünüze dökülecekti."** Ne derece **sebeb-i def-i musibet olduklarını sen kıyas eyle.**

Bir kıyas mantığı ile **canavar hükmündeki kediler berekete vesile oluyorsa diyerek seriatın tayin ettiği rütbelerde insandan başlayıp peder ve valideye ait vasıflar nazara verilip hadisle teyid ederek rahmet ve inayet nazara verilecek.**

MAHLUKATIN EN MÜKEMMELİ İNSAN

İNSANLARIN EN MÜKEMMELİ EHL-İ İMAN

EHL-İ İMANIN EN ZİYADE HÜRMET MERHAMETE SAYAN ACİZLER

ALİL İHTİYARELER

ALİL İHTİYARLARIN İÇİNDE ŞEFKAT VE HİZMET VE MUHABBETE EN ZİYADE

LAYIK VE MÜSTEHAK BULUNAN AKRABALAR

AKRABALAR İÇİNDE EN HAKİKİ DOST EN SADIK MUHİB OLAN

FEDER VALİDE

bir hanede bulursa berekete vesile olduğu gibi, hadiste geçtiği gibi musibetin defindedir vesiledir.

İşte ey insan! Aklını başına al. Eğer sen ölmezsen, ihtiyar olacaksın.

الْجَزَاءُ مِنْ جِنْسِ الْعَمَلِ

sırıyla, sen vâlideynine hürmet etmezsen, senin evlâdın dahi sana hizmet etmeyecektir. Eğer âhiretini seversen, işte sana mühim bir define; onlara

Hayat herkes için merhale merhale nâbetlese bir şekilde devam ediyor. Bugünün çocukları yarının geneleri, yarının geneleri sonrasının ihtiyarları. Allah gerek amati salihanın gerekse günahların mükafatını ve mücazatını pesinen insanın iç dünyasında hissettirir. Ama her amelin iyi ve kötü olsun hepsini bu dünyada vermiyor. Fakat anne baba hukuku sanki ekstra olarak hem mükafatı bereket ve inayet olarak, evladından aynı muameleyi görmek şeklinde, hemde mücazat olarak hürmetsizlik şeklinde

veriliyor. Valideynime insaniyetin ve islamiyetin gereksinimi olan hürmeti göstermezsem benim evladım dahi bana hizmet etmeyecek hürmet etmeyecek.

Bu mana Lem'olar'da da söyle nazara veriliyor.

olduğu rivayat-ı sahiha ile ve çok vukuat-ı tarihiye ile sabittir. İhtiyar peder ve vâlidesine tam itaat eden bahtiyar bir veled, evlâdından aynı vaziyeti gördüğü gibi; bedbaht bir veled eğer ebeveynini

220

rencide etse, azab-ı uhrevîden başka, dünyada çok felâketlerle cezasını gördüğü, çok vukuatla sabittir. Evet ihtiyarlara, masumlara, yalnız akrabasına

etmeyecektir. Eğer âhiretini seversen, işte sana mühim bir define; onlara hizmet et, rızalarını tahsil eyle. Eğer dünyayı seversen, yine onları memnun et ki, onların yüzünden hayatın rahatlı ve rızkın bereketli geçsin. Yoksa onları

Peder ve valideynime hizmet, hürmet bana iki cihanıda kazandıracak bir vesile. Ahiret için mühim bir define onlara hizmet ve rızalarını tahsil ile elde edilecek.

Dünya hayatı içinde onları memnun edersen hayatım rahatlı rızkın bereketli geçecek

ki, onların yüzünden hayatın rahatlı ve rızkın bereketli geçsin. Yoksa onları istiskal etmek, ölümlerini temenni etmek ve onların nazik ve seri-üt teessür kalblerini rencide etmek ile

خَيْرَ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ

sırrına mazhar olursun. Eğer rahmet-i Rahman istersen, o Rahman'ın vedialarına ve senin hanendeki emanetlerine rahmet et.

Maddi ve manevi bunca ifade ve isbat ve insaiyetin gereksinimi ve İslamiyetin emrine rağmen onları istiskal etmek, ölmelerini istemek, onların ihtiyarladıkça nazikleşen cabuk üzülen kırılan kalblerini rencide edersem hem dünya hem ahirette hasarete uğrarım. Rahmet-i Rahman'a vusulüm azami mazhariyetim o Rahmanın emanetlerini göstereceğim rahmetin tezahür rü olan hürmet, muhabbet ve sefkat ile olacak

Âhiret kardeşlerimden Mustafa Çavuş isminde bir zât vardı. Dininde, dünyasında muvaffakiyetli görüyordum. Sırrını bilmezdim. Sonra anladım ki, o muvaffakiyetin sebebi: O zât ise, ihtiyar peder ve vâlidelerinin haklarını anlamış ve o hukuka tam riayet etmiş ve onların yüzünden rahat ve rahmet bulmuş. İnşâallah âhiretini de tamir etmiş. Bahtiyar olmak isteyen, ona benzemeli.

Üstad bütün anlattığı ayet ve hadisten istihrac ettiği hakikatların tezahürünü Mustafa Çavuş isimli talebesinin hayatında gördüğünü ifade ederek onu nazara veriyor.

HASTA ANNE BABAYA BAKMAK

İhtiyar peder ve valideye yada akraba ve mümin kardeşine bakmak onlara halisen lillah için hürmet etmek hizmet etmek çok büyük bir fazilet olup böyle bir tavır ubudiyeti sergilen insanı melekelerin alkışladığına dair Lem'alar da

ONYEDİNCİ DEVA:

Ey hastalık vasıtasıyla hayrat yapamamaktan şekva eden hasta! Şükret, hayratın en hâlisinin kapısını sana açan, hastalıktır. Hastalık mütemadiyen hastaya ve Lillah için hastaya bakıcılara sevab kazandırmakla beraber, duanın makbuliyetine en mühim bir vesiledir. Evet hastalara bakmak ehl-i iman için mühim sevabı vardır. Hastaların keyfini sormak, fakat hastayı sıkmamak şartıyla ziyaret etmek, sünnet-i seniyledir; keffaret-üz zünub olur. Hadîste vardır ki: "Hastaların duasını alınız, onların duası makbuldür." Bahusus hasta, akrabadan olsa, hususan peder ve vâlide olsa, onlara hizmet mühim bir ibadettir, mühim bir sevabdır. Hastaların kalbini hoşnud etmek, teselli

215

vermek, mühim bir sadaka hükmüne geçer. Bahtiyardır o evlâd ki; peder ve vâlidesinin hastalık zamanında, onların seri-üt teessür olan kalblerini memnun edip hayır dualarını alır. Evet hayat-ı içtimaiyede en muhterem bir hakikat olan peder ve vâlidesinin şefkatlerine mukabil, hastalıkları zamanında kemal-i hürmet ve şefkat-i ferzendane ile mukabele eden o iyi evlâdın vaziyetini ve insaniyetin ulviyetini gösteren o vefadar levhaya karşı, hattâ melekeler dahi "Mâşâallah, Bârekâllah" deyip alkışlıyorlar. Evet hastalık zamanında, hastalık

İnsan nefis taşıdığı için hem hayra hem şerre kabiliyeti var. İnsan nefsi emmaresine rağmen peder ve validesinin hastalık zamanlarında ona halisen lillah için hizmet etmesi insaniyetin âli derecesini gösteriyor, melekeleri alkışlatıyor.

PEDER EVLAD İLİŞKİSİ

Özellikle bu zamanda çocukların peder ve valideleri ile ilişkileri arasında en celali kısım peder ile evlad arasında oluyor. Özellikle iki erkek yeni peder ile erkek evlad arasında kavgalara kadar giden hadiseler yaşanabiliyor. Buna dair gösterilmesi gereken tavır ile ilgili **Sözler'de** şu ifadeler geçiyor.

olduğunu gösterir. Madem peder; kimseyi değil, yalnız veledinin kendinden daha ziyade iyi olmasını ister. Ona mukabil veled dahi, pedere karşı hak dava edemez. Demek vâlideyn ve veled ortasında fitraten **sebeb-i münakaşa** yok. Zira münakaşa, **ya gıpta** ve **hasedden** gelir. Pederde oğluna karşı o yok. Veya **münakaşa**, **haksızlıktan** gelir. Veledin hakkı yoktur ki, **pederine karşı hak dava etsin**. Pederini haksız görse de, ona isyan edemez. Demek **pederine isyan eden ve onu rencide eden, insan bozması bir canavardır**.

Üstad münakaşa unsurlarını tek tek zikredip, **peder ile evlad mabeyninde insani ilişkiyi fitrat üzerinden anlamlandırıp evladın nefsince haklıym iddiasını çürütüyor**.

MÜNAKAŞA SEBEBİ

GIPTA → PEDERDE EVLADINA KARŞI GIPTA YOK

HASED → PEDERDE EVLADINA KARŞI HASED YOK

ÇOCUĞUN → ÇOCUĞUN PEDERİNE KARŞI HAKKI

HAKSIZLIK İDDİASI → YOK HAK DAVA EDEMEZ.

GELİN KAYNANA İLİŞKİSİ

Toplum içinde yaşanan içtimai krizlerden biri de aslında iki annenin yani gelin kaynana kavgaları.

Çokça yaşanan bu noktada her iki tarafın haklı ve haksız ifade ve ithamları oluyor.

Bu noktada en büyük problemler her iki tarafın "haklı" olma vücrası. Haklı olmanın nefsi lezzeti hakla olmak için cüz-i hukukunda vargeçmenin ruhi ve kalbi lezzetinin önüne geçiyor. Diğer bir husus gelin kaynanasına ser'ân fiki olarak bakmaz zorunda değil amma bir anne olarak insaniyetini kaybetmemiş ise insaniyeten ve islamiyeten hürmet ve muhabbet göstermek zorundadır.

Her gelin bir annenin evladı. Eside bir anneni evladı. Kaynanada bir anne. Annelik benliğe göre değışmeyecek bir kudsiyettedir. Seriatın tayin ettiği rütbede ve ölçüde her anne hürmete layıktır.

Unutmamak gerektir ki her gelin geleceğın kaynanasıdır. Men dakika dakika sırınca kaynanasına yaptığı muamele iyi yada kötü mutlaka karşısında çıkacaktır.

Kaynanama bakmak gitmek zorunda değilim diyen gelin aynı fikirde bir gelinle ihtiyarlığında karşılaşacağını bilmelidir.

ANNE BABA HAKKI BATINI MANA

Bir derste müzakere esnasında Kur'an ve Sünnetin anne baba hakkında bu kadar tahsifatı noktasında şöyle bir bätini mana konuşmştuk.

Yedinci Mektup'ta geçen su ifade

"Peygamber rahmet-i İlahiye hesabıyla size şefkat eder, pederane muamele eder ve risalet namına siz onun evlâdı gibisiniz. Fakat

İfadesinde yola çıkarak Peygamber (asm)'i baba olarak manevi büyümenin insanıyet-i kübra olan İslamiyetin babası, ahab-ı kiram (r.a ec)'de anne hükmünde çoğalma küllilesme oradan başlıyor. Onlara of bile deme hakir görme. Meseleyi getir dairemize getirdiğimizde Üstad hazretleri manevi bir baba, safv-ı evvel ağabeyler anne hükmünde. Sonra ağabeyler baba onlara tabi olanlar anne hükmünde. Hayat ismine layık bir hayatın bahasına vesile olan bu silsile ile ben manen ikinci kere doğdum.

Aynı kanuniyet ile bu ağabeyler yaşlandığında anne babama uyguladığım aynı kanuniyet ile onlara yaklaşmalı, kalbi, fikri, hissi imtizaclığında hak namına hareket etmeli onlar beni bu daireye sokmak hizmette istihdam etmek için nasıl himmet ettiyseler, elden geldiği kadar hak ettikleri hürmet ve muhabbeti göstermeliyim.

Bütün bu silsile Allah hakikatının Rahmaniyet Rahimiyet ile başlayan esya ve hadisatta okuduğum esmalar ile devam ediyor.

Anne baba hukuku bu zamanda en çok ihmal edilen hukuklardan. Tabii bunun alt yapısında İslami suardan mahrum kurulan evlilikler, maset yada günümüzde çeşitli maddi yada uğraşlarla aksatılan çocuk eğitimi, geçmişten gelen günahlara istiğfar etmemek nedamet dilememek, çevresel öğreti özellikle mimsiz medeniyetin ölçüleri ile yaşanan hayatlar, insaniyette derinleşmeden İslamiyeti kurallar ve fiili ibadetler ile sınırlayıp insaniyetimizi körelterek yaptığımız davranışlar gösterdiğimiz reaksiyonlar ile bu manevi yangın giderek büyüyor.

Bazı anne babalar yaptıklarının yada yapması gerektiği manevi sorumluluklarını yapmamanın faturasını çocuklardan gördüğü gayri insani ve İslami isyan, hakaret ve itaatsizlik ile öderken, bu fiilleri yapan çocuklarda "men dakika dukka" eden bulur sırrınca geleceğe dair evlatlarından gelinlerinden aynı muameleyi görmek adına yatırım yapıyor.

Özetle kim ne yapıyorsa hem dünyada hem ahirette kendine yapıyor.

Mevla beni ve bizleri ve evlatlarımızı valideynimize Allah nam ve hesabına hak ettikleri hürmeti gösterenlerden eylesin. AMİN

~

